

Esthers plåtskjul brändes ner

PÅ ETT CEMENTGOLV I REIGER PARK Community Hall ligger en bebis och gråter. Hon heter Phina och är bara nio, eller kanske tio månader gammal. Ändå är hon inte det yngsta offret för våldet mot utlänningar. Den 18 maj, samma natt som det närliggande slumområdet Ramaphosa Squatter camp attackerades, föddes pojken Xenon, uppkallad efter det xenofobiska våldet.

Xenon och hans mamma, och omkring 2 800 andra kvinnor och barn, flydde till samlingsalen i Reiger Park. Som flyktförläggning är den hopplöst bristfällig. Vintern har precis kommit till Sydafrika och det är lika kallt inne som ute. Nästan alla hostar.

Varje dag kommer nya regeringssponsrade bussar till förläggningen. De går till Zimbabwe, Moçambique och Malawi, och varje dag åker kvinnor och barn tillbaka till sina forna hemländer. De flesta vet inte vad som väntar på andra sidan gränsen, förutom fattigdomen förstås. I det kaos som råder är den enda som är garanterad, och i det nästan bokstavligen talade valet mellan pest och kolera framstår till och med det politiska förtrycket och svälten i Zimbabwe som ett bättre alternativ än den senaste tidens Sydafrika.

TVÅ VECKOR EFTER ATTACKEN är det bara 260 flyktingar kvar i Reiger Park. Det är de som inte har något att återvända till. Esther till exempel. Hon sitter på en madrass och har en bit bröd i handen. Men hon äter ingenting. Hon pratar inte heller. Blicken är död.

- Hon är knäpp, säger en ung kvinna.
- Hon har förstört allt, säger en annan.

Bebisen som ligger på golvet och gråter är Esthers dotter. Hon är hungrig, kall och trött. En av volontärerna i köket kommer med en flaska välling. Jag försöker få Esther att ta sitt barn, men hon reagerar inte. När Phina har ätit lägger jag henne på en dubbelvikt filt på golvet. Just som jag ska gå ler hon åt mig, vilket märkligt nog gör situationen ännu svårare.

Jag åker tillbaka till Reiger Park varje dag. Jag sitter med Phina på Esthers madrass. Esther är tyst och jag säger inte heller så mycket. Det är inte svårt att förstå att hon är hjärtligt trött på alla de hobbypsykologer som försöker få henne att ta sitt förnuft till fånga; ät lite! Varför sitter du där och tiger? För guds skull, ta hand om barnet!

Regeringen måste ha fullt upp att övertyga omvärlden att de har situationen under kontroll och med att utreda den mystiska tredje kraften. För någon yrkeskunnig personal skickar de inte till flyktförläggningarna. Nej, här är det en brokig samling volontärer, visserligen med stora hjärtan, men med liten erfarenhet av krishantering, som styr.

En dag tar Esther Phina i sin famn och börjar berätta. Hon är

Som barn tvingades Esther fly från sitt hem i Moçambique. Nu har det hänt igen, i Johannesburg, och hon är alldeles knäckt.

Foto: Annika Forsberg Langa

född i Moçambique. När hon var fem år attackerades hembyn av Renamo och hennes mamma blev halshuggen med machete. Hon flydde tillsammans med systemen och pappa till Sydafrika.

Pappan fick jobb som gruvarbetare och gifte om sig. Den nya frun ville inte ha de två flickorna och Esther och systemen lämnades ensamma.

FÖR NÅGRA ÅR SEDAN TRÄFFADE ESTHER en gruvarbetare, även han från Moçambique, och blev gravid. Han försörjde henne och Phina fram tills ett par månader sedan då Esther blev våldtagen av två män och gravid igen. Pojkvännen, det vill säga Phinas pappa, tyckte att det var hennes eget fel och gjorde slut. Det är för övrigt en åsikt som många andra kvinnor i förläggningen delar: "hon har förstört allt".

Natten den 18 maj brändes Esthers plåtskjul ner och systemen dödades. Esther vill inte prata om det, men en kvinna viskar att systemen mötte samma gruvsamma död som mamman.

Att Esther börjat prata och tagit sitt barn i famnen är inget

egentligt genombrott. Tre dagar senare försöker hon bada Phina i kokande vatten. Hon har värkar och mår illa. Eftersom hon inte äter kan hon inte ta sina bromsmediciner.

"Vi kan inte ta hand om henne längre. Du får komma och hämta henne", lyder ett kortfattat meddelande på min telefon.

Det är överfullt på vårdhemmen i Johannesburg, men med hjälp av vänner med kontakter lyckas vi ordna en plats för Esther och Phina mitt i stan. Esther får träffa en socialarbetare för utvärdering.

"Hon är för sjuk. Vi har inte tillräckliga resurser för att kunna vårda henne", blir omdömet.

FAST DET ÄR INTE ALLT. Kvinnor som inte kan ta hand om sina barn är ett slags stoppljus i världen av hem som drivs av frivilliga krafter och kyrkor. Socialarbetaren ordnar ett möte med

barnavårdsmyndigheterna som bestämmer att Phina ska placeras i fosterfamilj.

Samtidigt som flyktingarna flyttas till tältläger i Midrand och Pretoria erbjuder sig kvinnoorganisationen POWA att ta hand om Esther i tre månader. Jag lämnar henne på deras kontor i Berea. Längre får jag inte följa med.

Boendet är skyddat och adressen hemlig. Vi packar Esthers madrass och få tillhörigheter, inklusive en sparkdräkt till den ofödda bebisen, i bagageutrymmet på bilen som ska ta henne dit.

Jag tänker ofta på henne. Hur mycket olycka, hur många svårigheter kan drabba en enda människa? Och hur många gånger kan en och samma människa resa sig, samla ihop spillrorna av sitt liv och gå vidare?